Handreiking evaluatie PD-leerlingentraject op school

Er zijn twee evaluatiemomenten in het *PD-leerlingentraject*. Een tussentijdse evaluatie vindt plaats na de eerste behandelperiode halverwege het traject. De eindevaluatie vindt plaats aan het eind van het traject (na ongeveer een half jaar). Beide evaluaties vinden op school plaats met alle betrokkenen.

Vooraf

- De data voor de evaluatiebijeenkomsten zijn aan het begin van het *PD-leerlingentraject* vastgelegd met alle betrokkenen
- De behandelaar heeft het *Geïntegreerde Behandelplan Preventieve Dyslexiezorg* zoveel mogelijk vooraf aangevuld: voortgang traject, toetsgegevens, besluitvorming (ter bespreking)
- De behandelaar communiceert met de school hoe het MDO tot de voorlopige besluitvorming is gekomen en vraagt de school naar hun inschatting over het vervolgtraject voor de leerling; ook wordt besproken hoe de communicatie hierover te voeren tijdens de evaluatiemomenten

Doel van de evaluaties

- **Tussentijdse evaluatie**: gezamenlijke evalueren van de voortgang en doelen van het PD-leerlingentraject, eventuele bijstelling van doelen en handelingsafspraken (voor de tweede behandelperiode) en doorspreken/bediscussiëren van de voorlopige besluitvorming voor vervolgtraject.

- **Eindevaluatie**: evalueren van het *PD-leerlingentraject* (uitvoering, doelen, resultaten) over de gehele preventieve behandelperiode en bespreken/bediscussiëren van het advies/aanbeveling met onderbouwing en (praktische) implicaties.

Deelnemers aan de evaluaties: behandelaar, leerkracht(en), ib'er/leesspecialist, ouders/verzorgers, casemanager, eventuele andere betrokkenen.

Gespreksleiding: de ib'er/leesspecialist leidt het gesprek en geeft de behandelaar ruim gelegenheid om de voortgang en het (voorlopig) advies toe te lichten. De gespreksleider zorgt er tevens voor dat de ouders/verzorgers en de leerkrachten een evenredig aandeel hebben in het gesprek en dat iedereen voldoende ruimte krijgt om zijn of haar inbreng te leveren met betrekking tot de besluitvorming voor het vervolgtraject.

Inhoud van de evaluatiegesprekken PD-leerlingentraject

Samenvatting van de geïntegreerde doelen en behandelafspraken

De behandelaar vat – vanuit het gezamenlijk opgestelde behandelplan (GBPD) de eerder opgestelde doelen (globaal) en behandelafspraken kort samen, inclusief eventuele gedrags- en omgevingsfactoren waarmee rekening gehouden is.

Korte eerste reactie

Hoe heeft iedereen het traject (tot nu toe) ervaren? *(korte reactie en gelegenheid tot stoom afblazen)*

Aan welke (tussen)doelen is in de afgelopen periode gewerkt?

- Lezen
- Spellen
- Attitude en beleving

Bespreken aan welke doelen er door iedereen gewerkt is en op welke manier.

Behandelafspraken

In hoeverre is het gelukt om de behandelafspraken goed uit te voeren?

- Is de geïntegreerde preventieve aanpak (leerinhoud, kennis, behandelprincipes, leerproces en feedback) op de werkvloer door behandelaar en leerkracht volgens plan verlopen? Hoe verliep de samenwerking?
- Aanpak rest van de week op school: hoe heeft de leerkracht dit vormgegeven en heeft ze daar ondersteuning van ib'er/leesspecialist bij gehad? Hoe is het werken met Bouw! op school verlopen (tutoren)?
- Ouders/verzorgers thuis: hoe is er thuis gewerkt aan hetgeen in het plan is afgesproken? Is het gelukt te werken met Bouw! als afgesproken was, dat de ouders dat thuis zouden regelen? Hoe is de samenwerking met de school(tutoren) verlopen?
- Anders: zijn er nog andere hulpverleners of vrijwilligers betrokken geweest?

Effectiviteit van de gekozen aanpak

- Korte eerste reactie van iedereen: Ja, nee, twijfel (kort onderbouwen)

- Behaalde leerlingresultaten
  De behandelaar en de school bespreken aan de hand van het van te voren ingevulde overzicht van toetsgegevens de toetsresultaten: methode(on)gebonden toetsen, leerprocesanalyse, foutenanalyses, strategieonderzoek, logboekdata Bouw! én ander waarneembaar gedrag door observaties.
  - Lezen: foneem-, woord- en tekstniveau
  - Spellen: grafeem-, woord- en tekstniveau
  - Attitude en beleving: welzijn, kunnen omgaan met, compensatiemogelijkheden, (lees)motivatie

  De uitleg wordt zodanig gegeven dat ouders het goed kunnen volgen. Het is geenszins de bedoeling om alle toetsen uitgebreid te bespreken (immers alles staat op papier). Belangrijk is dat op een realistische en stimulerende manier een kort en bondig overzicht wordt gegeven van de vooruitgang en de verdere ontwikkelpunten.

- Beschermende en risicofactoren: leerling – school -ouders/verzorgers
  In hoeverre zijn deze gelijk gebleven of (mede) onder invloed van de preventieve behandeling veranderd? In welk opzicht, en waar is dat vooral aan toe te schrijven?

- Kwaliteit en getrouwheid van uitvoering
  Mede naar aanleiding van de behaalde leerlingresultaten wordt besproken of hetgeen afgesproken was, ook is uitgevoerd, zoals bedoeld. Hier ook inzoomen op de onderlinge communicatie: interactie naar aanleiding van sessieverslagen en tussentijdse face-to-face en mailcommunicatie. Besproken wordt hoe de goede zaken gecontinueerd kunnen worden en eventuele aanpassingen kunnen worden doorgevoerd.

Doelen bereikt?

- Zijn de (tussen)doelen die er (tot nu toe) gesteld zijn bereikt?
- Hoe verhouden zich deze tot het globale doel van de PD-behandeling?
- Waarom is het wel/niet gelukt?
- Welke oplossingen zijn er om de doelen wel te bereiken?
- Moeten de doelen worden bijgesteld?

Besproken wordt welke doelen gesteld worden (voor de 2de behandelperiode of na afloop van het traject). Hierbij is belangrijk dat dit zo specifiek mogelijk wordt geduid, omdat daar de inhoud van de vervolgtrajecten op gebaseerd worden.

(Voorlopige) besluitvorming en vervolg

Tussenevaluatie

De ib'er leidt dit onderwerp in: het is goed om nu al een eerste inschatting te maken over het vervolgtraject na het *PD-leerlingentraject*. De ib'er benadrukt het belang van gezamenlijke besluitvorming. De verschillende mogelijkheden voor vervolg worden door de ib'er uitgelegd en toegelicht (zie bijlage). Achtereenvolgens krijgen het woord:

- De behandelaar: bespreekt wat de inschatting van het MDO (behandelaar(s) en hoofdbehandelaar) is en noemt daarvoor de argumenten vanuit de behaalde resultaten tot nu toe
- De school: leerkracht of ib'er/leesspecialist geven hun visie en onderbouwen dit met resultaten en (leer)gedrag van de leerling in bredere zin
- De ouders/verzorgers: de ib'er nodigt hen expliciet uit om hun eigen inschatting te verwoorden en te reageren op hetgeen door de andere betrokkenen is gezegd.

De ib'er en de behandelaar 'wegen' de meningen en argumenten en zorgen ervoor dat er een – gezamenlijk gedragen – voorlopig besluit wordt genomen, dat nog bijgesteld kan worden aan het einde van het *PD-leerlingentraject*.

Hoe verder na de tussenevaluatie?

Met het *Geïntegreerd Behandelplan Preventieve Dyslexiezorg* als uitgangspunt, wordt besproken wat er voor de tweede behandelperiode wordt voortgezet en bijgesteld: (1) Lezen, (2) Spellen, (3) Attitude en beleving. Ook wordt afgesproken hoe en door wie daaraan wordt gewerkt:

- Geïntegreerde preventieve aanpak op de werkvloer (behandelaar en leerkracht)
- Aanpak rest van de week op school (door leerkracht en tutoren Bouw!)
- Ouders/verzorgers thuis?
- Andere hulpverleners of vrijwilligers

De ib'er rondt het gesprek af, herhaalt kort wat er afgesproken is en checkt of alle partijen weten waar ze aan toe zijn en wat van hen wordt verwacht. De eerder vastgestelde datum voor de eindevaluatie wordt nogmaals gecommuniceerd.

Eindevaluatie

Op basis van het integratieve beeld aan het eind van het *PD-leerlingentraject* wordt advies uitgebracht over het vervolgtraject dat voor de leerling aangewezen lijkt.

De ib' er leidt dit onderwerp in: nu aan het einde van het PD-traject moet er een definitief besluit genomen worden over het vervolgtraject na het *PD-leerlingentraject.* De ib'er benadrukt wederom het belang van gezamenlijke

besluitvorming. De verschillende mogelijkheden voor vervolg worden door de ib'er nogmaals uitgelegd en toegelicht (zie bijlage). Achtereenvolgens krijgen het woord:

- De behandelaar: bespreekt het advies van het MDO (behandelaar(s) en hoofdbehandelaar) en geeft daarvoor de onderbouwing met argumenten en onder welke condities de kans van slagen van het geadviseerde vervolgtraject het grootste is
- De school: leerkracht of ib'er/leesspecialist geven hun visie en onderbouwen dit met resultaten en (leer)gedrag in bredere zin
- De ouders/verzorgers: de ib'er nodigt hen wederom expliciet uit om hun eigen inschatting te verwoorden en te reageren op hetgeen door de andere betrokkenen is gezegd.

Omdat het gehele traject gezamenlijk doorlopen en tussentijds besproken is, is iedereen 'meegenomen' in het besluitvormingsproces. Mocht het advies desalniettemin voor de ouders/verzorgers anders uitvallen dan ze hadden verwacht, wordt hier ruim aandacht aan geschonken. Gezamenlijk wordt een definitief besluit genomen voor het vervolgtraject van de leerling.

Hoe verder na de eindevaluatie?

Als de besluitvormingsprocedure naar tevredenheid wordt afgerond, wordt het vervolgtraject – in grote lijnen – besproken:

- In geval van verwijzing naar de vergoede zorg wordt dit traject nader toegelicht: (verkorte) diagnostiek en indien diagnose dyslexie volgt, een individueel behandeltraject. Er wordt een tijdpad geschetst en samen wordt gekeken hoe het vervolgtraject zo vloeiend mogelijk kan verlopen.
- In geval van voortzetting van de begeleiding op school wordt besproken hoe de verdere afstemming plaatsvindt. Indien een PD-follow-up traject aangewezen is, wordt besproken hoe dat er zou kunnen uitzien. Er worden – zo nodig – vervolgafspraken gemaakt.
- In alle andere gevallen (ander onderzoek, andere begeleiding) worden naast de inhoudelijke afwegingen ook de praktische implicaties besproken.

In het geval dat de besluitvormingsprocedure NIET naar tevredenheid wordt afgerond (een heel enkele keer komt het voor dat de ouders toch voor een ander vervolg opteren) wordt een vervolgafspraak gemaakt met – al naargelang de aangevoerde argumenten – de meest voor de hand liggende professional.

De ib'er rond het gesprek af, herhaalt wat er afgesproken is en checkt of alle partijen weten waar ze aan toe zijn en wat van hen wordt verwacht. Praktische zaken die nu al geregeld kunnen worden, worden geregeld.

De school maakt een verslag van het eindgesprek en de behandelaar completeert het *Geïntegreerd Behandelplan Preventieve Dyslexiezorg* (GBPD), inclusief het resultatenoverzicht. De behandelaar maakt een eindverslag waarin de besluitvorming wordt vastgelegd. De behandelaar zorgt ervoor dat iedereen het definitieve behandelplan en eindverslag ontvangt.

Bijlage

Vervolgtrajecten na afronding PD-leerlingentraject
• Verwijzing naar vergoede zorg (EED) • Schooltraject: voortzetting interventies door school (eventueel met follow-up) • Diagnose (en behandeling) in jGGZ of anderszins • Diagnose dyslexie buiten vergoede zorg (EED) • Andere, additionele begeleiding (nu of later) • Anders

Zie voor beschrijving van de trajecten Vervolgtrajecten na afronding PD-leerlingentraject.